

Anonymizovaná verze

Překlad

C-511/22 – 1

Věc C-511/22

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

29. července 2022

Předkládající soud:

Landgericht Frankfurt am Main (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

9. června 2022

Žalobce a navrhovatel v odvolacím řízení:

AQ

Žalovaná a odpůrkyně v odvolacím řízení:

trendtours Touristik GmbH

Landgericht Frankfurt/M (zemský soud ve Frankfurtu nad Mohanem, Německo)
[omissis]

Usnesení

Ve věci

AQ, [omissis] 48167 Münster,

žalobce a navrhovatele v odvolacím řízení

[omissis]

proti

Trendtours Touristik GmbH [omissis], 65830 Kriftel,

žalované a odpůrkyni v odvolacím řízení

[omissis]

24. občanskoprávní senát Landgericht Frankfurt am Main (zemský soud ve Frankfurtu nad Mohanem)

[omissis]

dne 9. června 2022 rozhodl takto:

- I. Soudnímu dvoru Evropské unie se na základě článku 267 druhého pododstavce Smlouvy o fungování Evropské unie [omissis] v rámci řízení o předběžné otázce předkládají následující otázky týkající se výkladu unijního práva:
 1. Musí být čl. 12 odst. 2 první věta směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2302 ze dne 25. listopadu 2015 o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU a o zrušení směrnice Rady 90/314/EHS (dále jen „směrnice 2015/2302“) vykládán v tom smyslu, že je v něm vedle čl. 12 odst. 1 směrnice 2015/2302 upraveno další právo na ukončení smlouvy, jehož právní účinky se uplatní pouze tehdy, pokud se ho cestující dovolá při svém prohlášení o ukončení smlouvy?
 2. Musí být čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302 vykládán v tom smyslu, že ke zproštění povinnosti zaplatit storno poplatek nedojde v případě, že cestující ve svém prohlášení o ukončení smlouvy o souborných službách pro cesty neuvede žádný důvod nebo uvede důvod, který nesouvisí s nevyhnutelnými a mimořádnými okolnostmi?
- II. Řízení se přerušuje.

Odůvodnění:

I.

Projednávaný spor má následující skutkový základ:

Žalobce si u žalované, která je poskytovatelem souborných služeb cestovního ruchu, dne 21. srpna 2019 pro sebe a svou manželku zarezervoval souborné služby pro zájezd s názvem „*Italien pur in Rom & Sorrent*“ („Ryzí Itálie v Římě & Sorrentu“), který se měl konat v době od 30. března 2020 do 6. dubna 2020. Cena zájezdu činila 1 886,00 eur. Na žádost žalované žalobce uhradil zálohu ve výši 325,00 eur.

Dopisem ze dne 27. února 2020 žalobce dané souborné služby stornoval. Jako důvod storna žalobce v dopise uvedl svůj brzký nadcházející pobyt v nemocnici. Prohlásil, že je ochoten žalované zaplatit odškodnění za ukončení smlouvy ve výši

25 % ceny zájezdu činící 466,50 eura, a to proti započtení své zálohy. V tomto dopisu si vyhradil právo „požadovat vrácení zaplacených částek, pokud se daný zájezd s ohledem na zvláštní okolnosti související se současným výskytem koronaviru v Itálii nebo Německu nebo z jiných důvodů tak jako tak neuskuteční nebo nebude možná účast na něm“, a to v souladu s obchodními podmínkami žalované pro zájezdy. Žalobce žalované zaplatil částku odpovídající rozdílu oproti jeho záloze.

Na žádost žalované, která své odškodnění za ukončení smlouvy vyúčtovala v celkové částce 471,50 eura, žalobce žalované zaplatil dalších 5,00 eur.

Následně žalovaná zájezd „Ryzí Itálie v Římě & Sorrentu“, který pořádala, zrušila z důvodu pandemie koronaviru [COVID-19].

Dopisem ze dne 21. března 2020 žalobce požádal o vrácení částek, které zaplatil žalované, v celkové výši 471,50 eura.

Žalovaná zaplacené částky odmítla vrátit.

Žalobce má za to, že žalovaná je povinna vrátit mu částky, které zaplatil, protože ve skutečnosti dané souborné služby neposkytla.

Žalovaná má za to, že žalobce smlouvu o souborných službách pro cesty ukončil z důvodu svého pobytu v nemocnici, a žalovaná si proto může účtovat smluvně dohodnutý paušální storno poplatek. Okolnosti, které nastaly později, již nemohou na nároku na zaplacení storno poplatku nic změnit.

Amtsgericht Frankfurt am Main (okresní soud ve Frankfurtu nad Mohanem, Německo) žalobu žalobce v prvním stupni zamítl. Měl za to, že v důsledku storna žalobce vznikl nárok žalované na zaplacení odškodnění za ukončení smlouvy, který [žalovaná] může započíst proti nároku žalobce na vrácení zaplacených částek. Ustanovení § 651h odst. 3 [Bürgerliches Gesetzbuch (občanský zákoník, dále jen „BGB“)] se nepoužije, protože v okamžiku prohlášení o ukončení smlouvy ještě neexistovaly žádné okolnosti, na jejichž základě bylo možno dospět k závěru o existenci nevyhnutelných a mimořádných okolností. Nárok žalované později opět nezankl z toho důvodu, že se zájezd neuskutečnil.

Žalobce proti rozsudku Amtsgericht (okresní soud) ve stanovené lhůtě podal odvolání. Domnívá se, že v době jeho prohlášení o ukončení smlouvy existovaly dostatečné důvody, na jejichž základě bylo možno v rámci rozhodnutí založeného na prognóze dospět k závěru, že na daný zájezd budou mít výrazný dopad nevyhnutelné mimořádné důvody.

Žalovaná, která s odvoláním žalobce nesouhlasí, má mj. za to, že se žalobce nemůže odvolat na § 651h odst. 3 BGB, protože smlouvu ukončil z jiného, osobního důvodu, a nikoli kvůli pandemii koronaviru [COVID-19].

II.

Při použití německé právní úpravy smlouvy o souborných službách pro cesty může cestující podle § 651h odst. 1 BGB smlouvu o souborných službách pro cesty ukončit kdykoli před zahájením zájezdu. Zákon nestanoví, že je nutno uvést důvod ukončení.

Právním účinkem ukončení smlouvy podle § 651h odst. 1 druhé věty BGB je, že pořadatel zájezdu ztratí nárok na cenu zájezdu. Podle § 651h odst. 1 třetí věty BGB může pořadatel požadovat přiměřené odškodnění, které v souladu s § 651h odst. 2 BGB může ve všeobecných obchodních podmínkách rovněž stanovit paušální částkou. Podle § 651h odst. 3 první věty BGB však pořadatel nemůže požadovat odškodnění za ukončení smlouvy, pokud v destinaci nebo jejím bezprostředním okolí nastaly nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které mají výrazný dopad na poskytování souborných služeb [...].

Takovéto nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které mají na zájezd výrazný dopad, v dané destinaci nastaly, neboť zájezd nemohl být uskutečněn v důsledku pandemie koronaviru [COVID-19], která představuje nevyhnutelnou a mimořádnou okolnost.

Podle znění německé právní úpravy obsažené v § 651h odst. 1 a 3 BGB nemůže žalovaná požadovat odškodnění za ukončení smlouvy, neboť znění § 651h odst. 3 BGB se váže ke skutkovým okolnostem existujícím v době sjednaného termínu konání zájezdu. Pojetí zastávané v judikatuře německých soudů a v odborné literatuře věnující se právním předpisům v oblasti cestovního ruchu, a to že z hlediska otázky nevyhnutelných a mimořádných okolností je rozhodující prognóza učiněná v okamžiku prohlášení o ukončení smlouvy na základě posouzení *ex ante* (viz mj. rozsudek [Oberlandesgericht Hamm (vrchní zemský soud v Hammu, Německo)] ze dne 30. srpna 2021 – 22 U 33/21, BeckRS 2021, 24178; rozsudek [Amtsgericht Düsseldorf (okresní soud v Düsseldorfu, Německo)], ze dne 8. února 2021 – 37 C 471/20, NJW-RR 2021, 930; rozsudek Amtsgericht Frankfurt (okresní soud ve Frankfurtu)], ze dne 11. srpna 2020 – 32 C 2136/20 –, citováno dle databáze juris, bod 38; rozsudek [Amtsgericht München (okresní soud v Mnichově, Německo)] ze dne 27. října 2020 – 159 C 13380/20 –, citováno dle databáze juris, bod 19; rozsudek [Landgericht Kassel (zemský soud v Kassellu, Německo)] ze dne 2. listopadu 2021 -5 0 459/21 –, bod 35, citováno dle databáze juris; [omissis]) se neodráží ve znění textu německého zákona. Otázka, zda znění § 651h odst. 3 BGB odpovídá právní úpravě obsažené v čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302, nebo zda toto ustanovení musí být vykládáno v souladu se směrnicí, je předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předložené SDEU, která je vedena jako věc C-776/21.

Vyvstává ale otázka, zda se žalobce na § 651h odst. 3 BGB nemůže odvolat proto, že smlouvu ukončil z důvodu, který nastal na jeho straně a nepředstavuje mimořádný nevyhnutelný důvod ve smyslu § 651h odst. 3 BGB.

V projednávaném případě žalobce své ukončení smlouvy odůvodnil pobytem v nemocnici. Výhrada vymáhání vrácení zaplacených částek v případě, že zájezd nebude moci být uskutečněn kvůli koronaviru [COVID-19], nebyla podle znění dopisu z hlediska ukončení smlouvy rozhodující, nýbrž pouze měla zajistit nároky na vrácení zaplacených částek, které žalobce považoval pouze za možné, nikoli za zajištěné.

Podle znění § 651h BGB má cestující právo na ukončení smlouvy uvedené v § 651h odst. 1 BGB, které vyvolává právní účinky stanovené v § 651h odst. 1 třetí větě BGB ve spojení s jeho odstavcem 2 (odškodnění za ukončení smlouvy), nebo právní účinky stanovené v § 651h odst. 3 BGB (upuštění od odškodnění za ukončení smlouvy). Z hlediska vzniku právních účinků je irelevantní, zda cestující uvede důvod svého ukončení smlouvy, či nikoli, a proto v projednávané věci i navzdory důvodu uvedenému v dopise o ukončení smlouvy nevzniká nárok na odškodnění za ukončení smlouvy, protože se zájezd nemohl konat z mimořádného a nevyhnutelného důvodu.

Vyvstává však otázka, zda ustanovení čl. 12 odst. 1 a 2 směrnice 2015/2302 obsahují jinou právní úpravu, která je odchylná od výše uvedeného.

V čl. 12 odst. 1 směrnice 2015/2302 je upraveno právo cestujícího kdykoli před zahájením poskytování souborných služeb svobodně ukončit smlouvu, které však zakládá nárok na odškodnění za ukončení smlouvy upravené v čl. 12 odst. 1 druhé větě směrnice 2015/2302. Naproti tomu v čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302 je upraveno další právo na ukončení smlouvy, které nezakládá nárok na odškodnění za ukončení smlouvy, protože cestující má nárok na vrácení ceny zájezdu v plné výši, a to tehdy, jestliže v destinaci [...] nastaly nevyhnutelné a mimořádné okolnosti, které mají výrazný dopad na poskytování souborných služeb [...]. Z formulace „[b]ez ohledu na odstavec 1 má cestující právo“ lze dovodit, že směrnice 2015/2302 v článku 12 upravuje dvě práva na ukončení smlouvy, která mají odlišné podmínky a vyvolávají odlišné právní účinky. Má-li se vycházet ze dvou práv na odstoupení, která je od sebe třeba odlišovat, je nutné, aby byl cestující ve svém prohlášení povinen dát najevo, kterého práva na ukončení smlouvy se zamýšlí dovolat, zejména aby musel uvést nevyhnutelný a mimořádný důvod v případě, že se hodlá dovolat právních účinků čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302. Tento požadavek na prohlášení cestujícího lze vyvodit z okolností, že ustanovení čl. 12 odst. 2 druhé věty směrnice 2015/2302 s právem na ukončení smlouvy spojuje určité podmínky [„(...) ukončit (...), jestliže (...)“]. Daný požadavek lze dovodit i ze znění čl. 12 odst. 2 druhé věty směrnice 2015/2302, podle kterého má cestující „[v] případě ukončení smlouvy o souborných službách pro cesty podle tohoto odstavce“ nárok na vrácení veškerých plateb uskutečněných ve prospěch souborných služeb. Účelem dané formulace je, aby uvedený právní účinek nastal pouze tehdy, pokud se cestující odvolá na tento odstavec, protože má vlastně na výběr, zda se hodlá dovolat práva na ukončení smlouvy upraveného v čl. 12 odst. 1 směrnice 2015/2302, nebo v čl. 12 odst. 2 směrnice 2015/2302. Z uvedených formulací naproti tomu nelze dovodit, že v případě sporu je na soudu, aby prohlášení o ukončení smlouvy podřadil pod čl. 12

odst. 1, nebo odst. 2 směrnice 2015/2302, a proto se na ukončení smlouvy, které je oznámeno bez odkazu na nějakou nevyhnutelnou a mimořádnou okolnost, vztahují právní účinky stanovené čl. 12 odst. 1 (a nikoli odst. 2) směrnice 2015/2302.

V projednávaném sporu by tento výklad měl za následek, že je třeba zaplatit storno poplatek podle [čl.] 12 odst. 1 druhé věty směrnice 2015/2302, ačkoli daný zájezd nemohl být uskutečněn v důsledku pandemie koronaviru [COVID-19], protože žalobce se ve svém prohlášení o ukončení smlouvy odvolal na jiný důvod.

Pokud je čl. 12 odst. 1 a 2 směrnice 2015/2302 třeba vykládat tímto způsobem, musela by být v souladu se směrnicí stejným způsobem vykládána i ustanovení § 651h odst. 1 a 3 BGB, protože směrnice 2015/2302 má plně harmonizující účinek (článek 4 směrnice 2015/2302).

[omissis] [přerušeni řízení]